

Titel: Øieblikket Nr. 7

Citation: "Øieblikket Nr. 7", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2009 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-oi7-txr-shoot-idcc2de09a-ae0e-435f-ad19-719a70d3a394.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Tekstredegørelse

1. Bibliografisk beskrivelse 469
2. Manuskriptbeskrivelse 472
3. Tilblivelseshistorie 478
4. Udgivelsesmåde 479

1. Bibliografisk beskrivelse

Øieblikket Nr. 7 lå færdigtrykt fra Bianco Lunos Bogtrykkeri den 29. aug. 1855.* På titelbladet findes datoen »30 August 1855«. Skriftet blev annonceret som udkommet i *Berlingske Tidende*,* nr. 201, den 30. aug. 1855, i *Fædrelandet** og i *Adresseavisen*, begge nr. 205, den 4. sept. 1855. Det kostede 30 skilling og udkom på forlaget C.A. Reitzels Bo og Arvinger.

Tre eksemplarer af *Øieblikket* Nr. 7 er blevet kollationeret; de benyttede eksemplarer er:

A Søren Kierkegaard Forskningscenterets arbejds eksemplar, privat indbundet og beskåret.*

B Det Kgl. Biblioteks eksemplar, indbundet og beskåret, katalogsignatur F, 2656 - 8°, ex. 1.

C Det Kgl. Biblioteks eksemplar, indbundet og beskåret, katalogsignatur F, 2656 - 8°, ex. 2.

Ved den interne kollation af de tre eksemplarer blev der ikke konstateret afvigelser. Eksemplar A danner grundlag for den følgende beskrivelse.

Kollationeringsformel

8°. 1-3⁸. \$2 signeret (-1₁). 24 blade. Paginering [1-3], 4-47, [48]*

Formatet er oktav. Skriftet har et omfang på 48 sider, svarende til 24 blade fordelt på 3 ark, og er pagineret 4-47, idet bl. 1r-2r og 24v er uden paginering.

S. [1] udgør titelbladet med indholdsfortegnelsen, s. [3]-5 indeholder »Hvorfor elsker 'Mennesket' fremfor Alle 'Digteren?' | og | Hvorfor er, gudeligt, just 'Digteren' den | Allerfarligste?«, s. 6-7 »Menneske-Fiskeriet.«, s. 8-12 »Hvad man saadan kalder en Christen.«, s. 13-17 »'Først Guds Rige.' | Et Slags Novelle.«, s. 18-24 »At 'Christenhed' er fra Slægt til Slægt et Samfund af Ikke-Christne; og Formelen, hvorefter dette | foregaaer.«, s. 25-33 »Confirmationen og Vielsen; christeligt Comedie-|Spil eller det som værre er.«, s. 34-37 »At den, især i Protestantismen, saa meget priste | det christelige Familie-Livs christelige Børne-Opdra-|gelse er, christeligt baseret paa en Løgn, idel Løgn.«, s. 38-44 »Sandheden af 'Præstens' Betydning | for Samfundet.« og s. 45-47 »Om den Interesse, der vises min Sag.«. Titelbladets bagside samt s. [48] er blanke.

Ark 1 er uden primasignatur, men med sekundesignatur; ark 2 og 3 har prima- og sekundesignatur. Primasignaturen (arknummeret) er angivet med arabertal, sekundesignaturen med arabertal fulgt af asterisk.

Beskrivelse af *Øieblikket* Nr. 7 i eksemplar A

Det beskårne hæftes blade måler ca. 121 × 193 mm.* Hæftets tykkelse er ca. 2 mm.

Papir

Der er benyttet almindeligt trykpapir af en ret kludeholdig kvalitet.

Typografi

Det fremherskende skriftsnit er fraktur; enkelte steder er benyttet tekstur (gotisk) og til titlen på forsiden skriften medolin. Til latinsk tekst er brugt antikva, og fremhævet tekst er sat med fed eller spatieret skrift.

Titelbladet er med to skillestreger – den ene enkelt, den anden dobbelt – delt i tre felter. I det øverste felt er anført skriftets titel og nummer, i det mellemste en indholdsfortegnelse, datoen »30 August 1855.« samt forfatternavnet, i det nederste udgivelsessted, forlag og trykkeri. Titlen er spatieret og sat med medolin i skriftets største punktstørrelse, ca. 6 grader større end brødteksten.* Nummerangivelsen er sat med mindre punktstørrelse, ca. 4 grader større end brødteksten. Overskriften »Indhold:« er sat med spatieret, fed tekstur, mens forfatternavnet er sat med fed fraktur, begge i samme størrelse som brødteksten. Indholdsfortegnelsen og datoangivelsen er ca. 1 grad mindre. Udgivelsesstedet er sat med fed tekstur i samme størrelse som brødteksten. Forlæggernavnet er spatieret og ca. 1 grad mindre end brødteksten, mens trykkeriangivelsen er ca. 2 grader mindre. Titelbladet er gengivet som illustration 22.

Overskrifterne til de forskellige artikler er sat med fed fraktur, ca. 1 grad større end brødteksten, og adskilt fra brødteksten med en tynd skillestreg. I overskriften »Hvorfor elsker 'Mennesket' fremfor Alle 'Digteren?' | og | Hvorfor er, gudeligt, just 'Digteren' den | Allerfarligste?« er 'og', som det eneste ord i ordinær og 1 grad mindre end brødteksten. Under overskriften »'Først Guds Rige.'« er genrebetegnelsen »Et Slags Novelle.« sat 1 grad mindre end brødteksten. Samtlige artikler med undtagelse af »'Først Guds Rige.'« indledes med en uncial, som er ca. 2 grader større end brødteksten. I artiklen »Hvad man saadan kalder en Christen« er mellemrubrikkerne »Første Billede.« og »Andet Billede.« spatieret, og i artiklen »Confirmationen og Vielsen; christeligt Comedie-|Spil eller det som værre er.« er mellemrubrikken »Vielsen.« sat med fed i samme størrelse som brødteksten. I artiklerne »'Først Guds Rige.' | Et Slags Novelle.«, »At 'Christenhed' er fra Slægt til Slægt et Sam-|fund af Ikke-Christne; og Formelen, hvorefter dette | foregaaer.« og »Confirmationen og Vielsen; christeligt Comedie-|Spil eller det som værre er.« markerer tre asterisker et større ophold i teksten ved nyt afsnit.

Øieblikket.

Nr. 7.

Indhold:

- 1) Hvorfor elsker „Mennesket“ fremfor Alle „Digteren“? og Hvorfor er, gudeligt, just „Digteren“ den Allerfarligste?
- 2) Menneske-Fisteriet.
- 3) Hvad man saadan kalder en Christen.
- 4) „Først Guds Rige.“ Et Slags Novelle.
- 5) At „Christenhed“ er fra Slægt til Slægt et Samfund af Ikke-Christne; og Formelen, hvorefter dette foregaaer.
- 6) Confirmationen og Vielsen; christeligt Comedie-Spil eller Det, som værre er.
- 7) At den, især i Protestantismen, saa meget prisste det christelige Familie-Livs christelige Børne-Opdragelse er, christeligt, baseret paa en Løgn, idel Løgn.
- 8) Sandheden af „Præstens“ Betydning for Samfundet.
- 9) Om den Interesse, der vises min Sag.

30 August 1855.

S. Kierkegaard.

Kjøbenhavn.

Forlagt af C. A. Reitzels Bø og Arvinger.
Bianco Lunos Bogtrykkeri.

22. Titelblad til *Øieblikket* Nr. 7. Naturlig størrelse, beskåret

En normalside har 32 linjer. Tekstkolumnen måler 88 × 160 mm. Brødteksten er sat i ca. 10 punkt (korpus). Der er dobbelt ordmellemsrum efter punktum. Artiklerne afsluttes med en enkelt finalestreg, den sidste artikel dog med en dobbelt.

Der er i førstetrykket flere sætter- og trykfejl. Fx er kommaet efter »Samfund)« (SKS 13, 287,13) og

4 af 8 sider

punktummet efter »fortabt« (s. 309,21) lettere læderet. Det afsluttende citationstegn efter »Næringsvei« (s. 288,3) er udfaldet, og efter »christeligt« (s. 306,3) og »o.s.v« (s. 293,7) mangler henholdsvis komma og det afsluttende punktum. Aftryk af en mellemrumstype findes fx foran »anstrengt« (s. 291,5) og efter »sige« (s. 297,13). Et omvendt bogstav har sneget sig ind i ordet »Samfundet« (s. 309,2), hvor bogstavet 'n' er vendt på hovedet, og et mellemrum forekommer i ordene »ve dgaar« (s. 293,1) og »Religio nsspottere« (s. 301,21). På s. 302,27 har sætteren i stedet for »saa« læst »som«, og s. 281,22 findes »Sandhedvidne«, hvor kladden har »Sandheds-Vidne«.*

2. Manuskriptbeskrivelse

Til *Øieblikket* Nr. 7 findes følgende manuskripter, alle i Kierkegaard Arkivet (KA) på Det Kgl. Bibliotek.

- Oi7 1 Kladder til *Øieblikket* Nr. 7 fordelt på 20 dobbeltblade, i alt 40 blade.
Kladde til titelblad med indholdsfortegnelse (SKS 13, 279).
- 1.1 1 dobbeltblad i 4°.
Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 167 × 205 mm.*
Ingen paginering.
Bl. [1v]-[2v] er ubeskrevet.
På bl. [1r] findes følgende påskrifter: »Øieblikket. / N° 7. / Indhold. / 1. Hvorfor elsker 'Mennesket' fremfor Alle 'Digteren'? / og / Hvorfor er, gudeligt, just 'Digteren' den Allerfarligste? / 2. Menneske-Fiskeriet. / 3. Hvad man saadan kalder en Christen. / 4. 'Først Guds Rige.' Et Slags Novelle. / 5. At 'Christenhed' er fra Slægt til Slægt et Sam-/fund af Ikke-Christne; og Formelen, hvorefter / dette foregaaer. / 6. Confirmationen og Vielsen; christeligt Comedie-Spil / eller Det, som værre er. / 7. At den, især i Protestantismen, saa meget priste / det christelige Familie-Livs christelige Børne-Opdra- / gelse, er, christeligt, baseret paa en Løgn, idel Løgn. / 8. Sandheden af 'Præstens' Betydning for Samfundet. / 9. Om den Interesse, der vises min Sag.«. Under indholdsfortegnelsen adskilt med en tynd vandret streg findes en påbegyndt datering »d.«, forfatterinitialerne »S.K.« samt navnet på forlaget »Reitzel.«. Øverst i højre hjørne er med blyant skrevet »Concept.«. Dobbeltbladet har fungeret som omslag til mss. 1.2-1.10.
Ingen korrektioner.
(Pap. XI 3 B 300)
- 1.1
- 1.2 Kladde til den 1. artikel: »Hvorfor elsker 'Mennesket' fremfor Alle 'Digteren?' og Hvorfor er, gudeligt, just 'Digteren' den Allerfarligste?« (SKS 13, 281-283).
1 dobbeltblad i 4°.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 206 mm.
Ingen paginering.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. På bl. [1r] er en længere tilføjelse påbegyndt i inderspalten og fortsat i yderspalten.
Øverst på bl. [1r] findes artiklens overskrift. Nederst på bl. [2v] er syv linjer fremhævet ved understregning.
En del korrektioner, bl.a. flere tilføjelser.
(Pap. XI 3 B 301)
- 1.2
- 1.3 Kladde til den 2. artikel: »Menneske-Fiskeriet« (SKS 13, 284-285).
1 dobbeltblad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 205 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. Nederst på bl. [1r] er en tilføjelse skrevet i inderspalten og indvist i teksten med et kors. Bl. [2v] er

- ubeskrevet.
Øverst på bl. [1r] er skrevet et dobbeltkors og derunder stykkets overskrift. I marginalspalten findes redigeringsbemærkningen »Ny Udgang«, indvist i teksten med et dobbeltkors.
En del korrektioner. På bl. [1r] er en marginaltilføjelse slettet med skrå blyantstreger.
(Pap. XI 3 B 302)
- 1.3
- 1.4 Kladde til den 3. artikel: »Hvad man saadan kalder en Christen« (SKS 13, 286-289).
2 dobbeltblade, i alt 4 blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 167 × 205 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. På bl. [4v] videreføres teksten først på langs i yderspalten og afsluttes dernæst på hovedet i øverste venstre hjørne.
Øverst på bl. [1r] findes stykkets overskrift og derunder dateringen »3 Juli.«. Ms. er delt op i to: På bl. [1r] findes mellemrubrikken »1ste Billede.«, på bl. [3r] »2^{det} Billede.«
En del korrektioner. På bl. [3r] er tre linjer slettet med blyant og en marginaltilføjelse indvist i teksten med et blyantkors.
(Pap. XI 3 B 303)
- 1.4
- 1.5 Kladde til den 4. artikel: »'Først Guds Rige.' Et Slags Novelle« (SKS 13, 290-293).
2 dobbeltblade, i alt 4 blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 169 × 202 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. Nederst på bl. [4r] er en tilføjelse skrevet i inderspalten og indvist i teksten med et dobbeltkors.
Øverst på bl. [1r] findes artiklens overskrift: »'Først Guds Rige' / Et Slags Novelle.«, hvoraf »Først« er dobbelt understreget.
Herunder står dateringen »13 Juli 55.«. På bl. [3r] er »først« tredobbelt understreget, og på bl. [4r] forekommer redigeringsbemærkningen »Ny Udgang«, indvist i teksten med et dobbeltkors. På bl. [3v] markerer to asterisker et større ophold i teksten ved nyt afsnit.
En del korrektioner. På bl. [1r] er fire linjer slettet (heraf fire ord med blyant).
(Pap. XI 3 B 304)
- 1.5
- 1.6 Kladde til den 5. artikel: »At 'Christenhed' er fra Slægt til Slægt et Samfund af Ikke-Christne; og Formelen, hvorefter dette foregaaer.« (SKS 13, 294-298).
3 dobbeltblade, i alt 6 blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 169 × 202 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. Nederst på bl. [5r] er en tilføjelse skrevet i inderspalten og indvist i teksten med et indvisningstegn.
Af bl. [6v] er kun en tredjedel beskrevet.
Øverst på bl. [1r] findes artiklens overskrift og derunder dateringen »25 Juli.«. På bl. [6r] markerer to asterisker et større ophold i teksten ved nyt afsnit.
Mange korrektioner, bl.a. flere marginaltilføjelser. På bl. [1v] er fire ord overstreget med blyant.
(Pap. XI 3 B 305)
- 1.6
- 1.7 Kladde til den 6. artikel: »Confirmationen og Vielsen; christeligt Comedie-Spil eller det som værre er.« (SKS 13, 299-305).

- 4 dobbeltblade, i alt 8 blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 169 × 202 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. På bl. [4r] er en tilføjelse påbegyndt i inderspalten og fortsat i yderspalten, og på bl. [2v] og [7r] er tilføjelser skrevet nederst i inderspalten. Af bl. [8v] er kun en tredjedel beskrevet.
Øverst på bl. [1r] findes artiklens overskrift og derunder dateringen »28 Juli 55.«. Artiklen er delt op i to: På bl. [1r] står mellemrubrikken »Confirmationen.«, på bl. [4r] »Vielsen«. På bl. [6v] markerer to asterisker et større ophold i teksten ved nyt afsnit.
En del korrektioner, bl.a. en lang marginaltilføjelse på bl. [2v]-[3r], hvoraf i alt ni linjer er slettet.
(Pap. XI 3 B 306)
- 1.7
- 1.8 Kladde til den 7. artikel: »At den, især i Protestantismen, saa meget priste det christelige Familie-Livs christelige Børne-Opdragelse er, christeligt, baseret paa en Løgn, idel Løgn.« (SKS 13, 306-308).
2 dobbeltblade, i alt 4 blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 168 × 202 mm.
Bladet er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser.
Øverst på bl. [1r] er artiklens oprindelige overskrift: »At det, især i Protestantismen, saa meget anpriste christelige Familie-Liv, og den christelige Børne-Opdragelse er, christeligt, ligefrem en Nederdrægtighed, baseret paa en Løgn, idel Løgn.« ændret til den endelige overskrift. Under overskriften står dateringen »d. 3 Aug. 55.«.
Nogle korrektioner. På bl. [1v] er tre ord slettet med blyant.
(Pap. XI 3 B 307)
- 1.8
- 1.9 Kladde til den 8. artikel: »Sandheden af 'Præstens' Betydning for Samfundet« (SKS 13, 309-314).
3 dobbeltblade, i alt 6 blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 169 × 202 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. På bl. [1r] er en tilføjelse påbegyndt i inderspalten og fortsat i yderspalten.
Øverst på bl. [1r] er artiklens oprindelige overskrift: »Sandheden af 'Præstens' Betydning / for 'Christenhed'.« ændret til »Sandheden af 'Præstens' Betydning / for Samfundet.«. Derunder står dateringen »30 Juli 55.«. På bl. [3v] forekommer redigeringsbemærkningen »Ny Udgang«, indvist i teksten med et dobbeltkors og skrevet med blyant.
Nogle korrektioner. På bl. [5v] er to linjer slettet med blyant, på bl. [6r] en linje og i alt tolv ord, på bl. [6v] fire ord. På bl. [6r] er to indvisningstegn skrevet med blyant.
(Pap. XI 3 B 308)
- 1.9
- 1.10 Kladde til den 9. artikel: »Om den Interesse, der vises min Sag.« (SKS 13, 315-317).
1 dobbeltblad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 169 × 202 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. På bl. [2v] afsluttes teksten i yderspalten.
Øverst på bl. [1r] findes artiklens overskrift og derunder

dateringen »25 Juli.«.

Mange korrektioner. På bl. [1v] er tre linjer slettet med blyant, i yderspalten på bl. [2v] er fem linjer slettet med blyant og otte linjer med blæk.

(Pap. XI 3 B 309)

1.10

(KA, B pk. 52, læg 9; Pap. XI 3 B 300-309)*

1

3. Tilblivelseshistorie

Kladderne til syv af de i alt ni artikler, der udgør *Øieblikket Nr. 7*, er dateret, og det fremgår, at seks af dem er skrevet i juli måned. Kladden til den 3. artikel »Hvad man saadan kalder en Christen« (ms. 1.4) bærer den tidligste datering, »3 Juli«. Herefter kommer kladden til den 4. artikel »'Først Guds Rige.' Et Slags Novelle« (ms. 1.5), dateret »13 Juli 55«. Kladden til den 5. artikel »At 'Christenhed' er fra Slægt til Slægt et Samfund af Ikke-Christne; og Formelen, hvorefter dette foregaaer« (ms. 1.6) er sammen med kladden til den 9. artikel »Om den Interesse, der vises min Sag« (ms. 1.10) begge dateret »25 Juli«. Kladden til den 6. artikel »Confirmationen og Vielsen; christeligt Comedie-Spil eller det som værre er« (ms. 1.7) er dateret »28 Juli 55«, mens kladden til den 8. artikel »Sandheden af 'Præstens' Betydning for Samfundet« (ms. 1.9) bærer datoen »30 Juli 55«. Kladden til den 7. artikel »At den, især i Protestantismen, saa meget priste det christelige Familie-Livs christelige Børne-Opdragelse er, christeligt, baseret paa en Løgn, idel Løgn« (ms. 1.8) har datoen »d. 3 Aug. 55«.

Kladden til den 1. artikel »Hvorfor elsker 'Mennesket' fremfor Alle 'Digteren'? og Hvorfor er, gudeligt, just 'Digteren' den Allerfarligste?« (ms. 1.2) og kladden til den 2. artikel »Menneske-Fiskeriet« (ms. 1.3) er udateret.

Der er ikke overleveret renskrift (trykmanuskript) eller korrektur til *Øieblikket Nr. 7*.

4. Udgivelsesmåde

Øieblikket Nr. 7 udkom på forlaget C.A. Reitzels Bo og Arvinger. Skriftet optræder ikke i Reitzels protokol over *Forhandlinger med Forfattere, Redacteurer &c: 1835-[1858]*,* men if. Frithiof Brandt og Else Thorkelin, der havde adgang til den nu tabte *Regnskabsprotokol for 1849-59*, udgjorde SKs honorar for *Øieblikket* nr. 1-9 i alt 411 rigsdaler, 4 mark og 15 skilling.* Oplagets størrelse og trykkeomkostningerne hos Bianco Luno kendes ikke.

Salget af *Øieblikket Nr. 7* gik langsomt, og først den 29. nov. 1855 udkom andet oplag. Det blev annonceret som udkommet i *Berlingske Tidende* nr. 280, den 30. nov. 1855.*

Øieblikket Nr. 7 blev formentlig allerede i SKs levetid oversat til svensk. I 1855 udkom i Uppsala *Ögonblicket. N° 7. Öfversättning från danskan* i et særskilt hæfte på forlaget Wahlström & C.*